

Beantwoording van de schriftelijke vragen, gesteld door de fractie Samen Actief over het bomenplan

Aan de leden van de gemeenteraad,

Op 28 maart 2025 heeft de fractie Samen Actief onder verwijzing naar artikel 36 van het reglement van orde voor de vergaderingen van de raad, de navolgende vragen gesteld over het bomenplan, het antwoord vindt u onder de vraag.

Beleidsstukken

Bij het stellen van de vragen wordt verwezen naar het 'bomenplan', hiermee wordt het Beheerplan Bomen 2020-2025 bedoeld. In het beheerplan wordt beschreven hoe men gemeentelijke bomen beheert. Het beheerplan is geen visiedocument, waarin bijvoorbeeld aangegeven wordt dat er meer bomen geplant moet worden. Het doel van het beheerplan is *“dat zowel voor bestuur als uitvoering helder wordt hoe we willen werken. Het beheerplan moet iedereen een uiteenzetting geven over efficiënt en kostenbewust boombeheer.”* Verder is te lezen dat *“De gemeente inzet op het duurzaam onderhouden en beheren van bomen. De motor hiervoor is het Handboek Bomen (van het Norminstituut Bomen). Dit handboek omvat gestandaardiseerde kwaliteitseisen, richtlijnen en normen die van toepassing zijn op het cyclisch onderhoud van bomen.”*

In de Omgevingsvisie is het volgende opgenomen: *“We nemen behoud en uitbreiding van ons bomenbestand en verbetering van de kwaliteit van de bestaande en toekomstige bomen als uitgangspunt. De bomen worden ingezet om diverse functies te vervullen zoals verbetering van de biodiversiteit, het leveren van een bijdrage aan de klimaatdoelen en het creëren van een leefbare en aantrekkelijke stad.”*

Kwaliteit vs. kwantiteit

Om invulling te geven aan de Omgevingsvisie, is het van belang dat er niet enkel naar aantallen bomen gekeken wordt. Belangrijker is het 'boomkroonvolume' (BKV). Vijf kleine boompjes die niet groeien, voegen namelijk minder toe aan de openbare ruimte dan twee grote bomen die veel blad hebben. Bomen leveren veel 'diensten' zoals schaduw en opname van CO₂. Hoe groter het BKV, hoe beter deze diensten geleverd worden. Het Handboek Bomen onderstreept het belang van een goede, grote kroon, ten opzichte van een x-aantal bomen. Dit wordt onderschreven door het college, met het besluit genomen in 2022, om het Handboek Bomen van toepassing te verklaren voor de gemeente. Hiermee stuurt het college op kwaliteit en niet meer op kwantiteit.

In het coalitieakkoord is afgesproken dat voor elke nieuwe woning 1,3 boom geplant moet worden of dat dit aantal afgekocht moet worden. Ook hier kan in de toekomst beter op kwaliteit dan op aantallen gestuurd worden. Dit is echter wel een middel om vanuit de gemeente de wens van een groene en daarmee gezonde leefomgeving te creëren mee te geven aan bijvoorbeeld projectontwikkelaars.

Het is dan ook verstandiger niet (meer) te compenseren met aantallen bomen, maar de BKV in balans te houden. Het kan dus zijn dat er voor het weghalen van één boom, vijf bomen terug moeten komen of misschien wel meer.

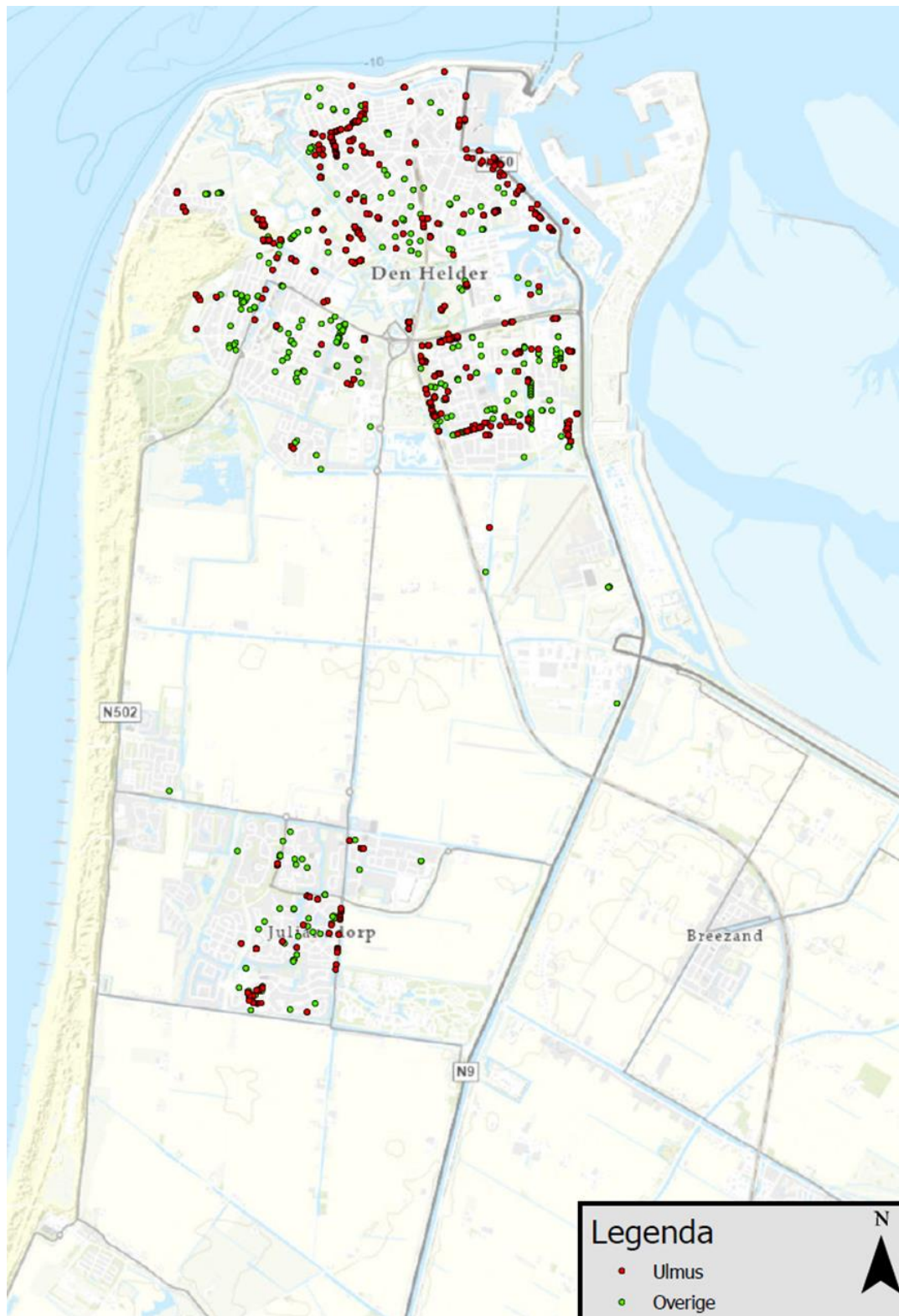
Beheersysteem

Het bomenbestand in de gemeente wordt al jarenlang bijgehouden in een beheersysteem. Om antwoord te kunnen geven op vragen over het aantal verwijderde en/of geplante bomen, is het van cruciaal belang dat de data in het beheersysteem op orde zijn. Dit is voor de bomen altijd redelijk goed het geval geweest, omdat de bomen regelmatig gecontroleerd moeten worden op veiligheid. Toch is het onmogelijk om de digitale data 100% kloppend te hebben met de fysieke omstandigheden buiten. In de praktijk blijkt bijvoorbeeld dat er bomen in het systeem staan, die fysiek niet meer bestaan. Of dat er bomen buiten staan, die niet in het systeem staan. Ook zijn er bomen die eerst niet als individuele boom in het beheersysteem opgenomen zijn, de afgelopen jaren wel als dusdanig toegevoegd. Dit zijn dus geen nieuw geplante bomen, maar ze worden wel meegenomen in het totaal aantal bomen. Het beheersysteem is er ook op ingericht om de actuele situatie inzichtelijk te maken. Historische gegevens zijn hierdoor lastig(er) op te vragen. Een boom die volledig uit het systeem gehaald is, omdat deze er niet meer staat, kan niet zomaar teruggevonden worden. Het is dus niet altijd te achterhalen hoeveel bomen er door de jaren heen weggehaald zijn. Door nieuwe technieken en het groeiende inzicht in belang van juiste gegevens, worden de data de komende jaren steeds betrouwbaarder. De genoemde aantallen in antwoord op deze vragen zijn dus de gegevens zoals deze vandaag de dag bekend zijn.

Vraag 1: Verwijdering van bomen: Hoeveel bomen zijn er in de afgelopen vijf jaar verwijderd in de openbare ruimte, in opdracht van de gemeente?

Antwoord: De afgelopen vijf jaar zijn zo'n 1100 individueel geregistreerde bomen verwijderd in de openbare ruimte. Ongeveer 700 hiervan zijn iepen die bijna allemaal weggehaald zijn vanwege iepziekte. De overige bomen zijn om andere redenen weggehaald, voornamelijk veiligheid of de behoefte aan een andere inrichting van de openbare ruimte.

De bomen die nu in het beheersysteem op 'afwezig' staan, worden hieronder in kaart weergegeven. 'Afwezig' verwijst in dit geval naar een boom die er eerst stond, maar nu niet meer. Het kan zijn dat bijvoorbeeld de stobbe nog verwijderd moet worden. Als alle werkzaamheden rondom de verwijderde bomen afgerond zijn, zullen deze volledig uit het beheersysteem verwijderd worden. De rode stippen op de kaart geven de iepen weer. De groene stippen alle overige boomsoorten.

Vraag 2: Herplanting van bomen: Hoeveel bomen zijn er in dezelfde periode opnieuw geplant ter vervanging van de verwijderde bomen?

Antwoord: Het totaal aantal individuele bomen wat nu in het beheersysteem is opgenomen is ongeveer 24.400 stuks. In 2020 waren dit 21.500 geregistreerde bomen.

In 2023 heeft de gemeenteraad €200.000 per jaar voor een periode van 10 jaar beschikbaar gesteld voor het weghalen van stobben en herplanten van bomen. Van dit bedrag zijn in 2022 140 bomen geplant, in 2023 180 bomen, in 2024 60 bomen en in 2025 worden zo'n 70 bomen herplant. In 2024 en 2025 zijn de herplantcijfers lager dan voorgaande jaren, omdat gefocust wordt op het verwijderen van de nog overgebleven stobben en het herplanten van bosplantsoen. Waar nog een stobbe staat kan geen nieuwe boom geplant worden. Het is dus van belang de stobbe weg te halen, zodat er ruimte ontstaat voor een nieuw plantvak. Hieronder een foto van nieuw geplante bomen in de Niastraat, in 2023.

Vraag 3: Toezicht en naleving bomenplan: Op welke wijze wordt toezicht gehouden op de naleving van de afspraken uit het bomenplan? Worden deze afspraken daadwerkelijk nageleefd?

Antwoord: De gemeente werkt volgens het Beheerplan bomen 2020-2025, deze wordt na vaststelling van het Strategisch Assetmanagementplan herzien. De gemeente zet bijvoorbeeld snoeiwerkzaamheden uit bij een externe partij en houdt zelf toezicht op de uitvoering van de werkzaamheden.

Het Beheerplan bomen geeft aan hoe men bomen dient te beheren, het zegt niets over de herplant van bomen en/of de noodzaak van het vergroenen van de openbare ruimte.

Vraag 4: Oorzaken van niet-naleving: Indien er blijkt dat afspraken niet worden nageleefd, wat zijn dan de oorzaken hiervan?

Antwoord: De oorzaak kan zeer divers van aard zijn. Wellicht is het niet duidelijk geweest wat de opdracht was, is er een gebrek aan kennis bij de uitvoerende partij of is er onvoldoende budget beschikbaar om de afspraken na te komen. Zonder concrete situatie is het niet mogelijk hier antwoord op te geven.

Vraag 5: Monitoringsysteem bomenbestand: Is het college bereid een monitoringsysteem te ontwikkelen waarmee inzichtelijk wordt gemaakt hoe het bomenbestand op peil wordt gehouden binnen de gemeente?

Antwoord: Nee, dit is niet nodig want een dergelijk beheersysteem is reeds in gebruik.

Vraag 6: Kappen met en zonder vergunning: Hoeveel bomen zijn er gekapt met een vergunning, en hoeveel bomen zijn er zonder vergunning (bijvoorbeeld jonge bomen) verwijderd?

Antwoord: Hieronder een overzicht van het aantal verleende kapvergunningen voor bomen in eigendom van de gemeente:

2019	145
2020	125
2021	102
2022	113
2023	78
2024	136
2025 (t/m 1 april)	8
Totaal	707

Met het totaal van 1100 verwijderde bomen, zijn er dus zo'n kleine 400 bomen gekapt zonder kapvergunning (hiervan was de omtrek van een boom, gemeten op 1.30 meter hoogte boven het maaiveld, kleiner dan 94 centimeter).

Vraag 7: Herstel en herplanting: Welke maatregelen neemt het college om het herstel en de herplanting van bomen te waarborgen, gezien de signalen van een ernstige kaalslag zonder concrete herstelplannen?

Antwoord: Zoals aangegeven bij de beantwoording van vraag 1 wordt gestuurd op het in balans houden van het BKV. Daarnaast wordt met het beschikbare budget voor herplant zo veel mogelijk hersteld.

Vraag 8: Behoud van het ecosysteem: Hoe denkt het college het ecosysteem te behouden en te versterken, gezien het belang van bomen voor biodiversiteit, vogelpopulaties, bestuiving en het opvangen van regenwater bij hevige buien?

Antwoord: Hierbij is het van belang goed na te denken over de soorten bomen die geplant worden. Het heeft de voorkeur om gebruik te maken van inheemse soorten, soorten die bestand zijn tegen harde (zee)wind en tegen de extreme omstandigheden in de stad zoals hitte en een hoge grondwaterstand. Daarnaast is het inrichten van goede groeiplaatsen van cruciaal belang. Een goede groeiplaats bestaat uit voldoende ruimte, voldoende voeding en voldoende vocht. Een boom gaat zijn 'diensten' leveren na ongeveer 20 jaar. Het weghalen van een boom die minder dan 20 jaar op een plek gestaan heeft kost de samenleving alleen maar. Door het meegeven van een goede groeiplaats met voldoende voeding, vocht en ruimte en het juiste beheer, kan een duurzame groei gewaarborgd worden.

Vraag 9: Vergunningsaanvraag voor Julianadorp: Hoe rechtvaardigt het college de verlenging van de vergunningsaanvraag voor het kappen van 41 bomen in Julianadorp, terwijl deze bomen reeds gekapt zijn?

Antwoord: De procedure van de aanvraag voor een omgevingsvergunning is verlengd, omdat er herplantgegevens aangeleverd moeten worden. Er zijn en/of worden geen bomen gekapt door de gemeente waar nog geen vergunning voor verleend is.

Vraag 10: Wanneer bomen onderdeel zijn van een beeldbepalend aanzien in een straat zoals bijvoorbeeld het geval is in de Parkstraat in Julianadorp, wat is dan de reden dat dat beeld niet wordt hersteld na schade of bomen weghalen?

Antwoord: bij het herplanten van bomen moet gekeken worden naar de beschikbare ruimte, zowel onder als boven de grond. Bomen die vandaag de dag geplant worden, willen we een minimale levensverwachting van 60 jaar meegeven. Hiervoor is het van belang dat de boom een groeiplaats heeft met voldoende m3 grond en dat hij boven de grond bijvoorbeeld niet tegen een gevel groeit of een lichtmast belemmert. Onder de grond moet voorkomen worden dat bijvoorbeeld boomwortels een riool ingroeien of dat een kabel van een lichtmast beschadigd wordt. Andersom, bij werkzaamheden aan kabels en leidingen kunnen de wortels beschadigd worden, waardoor de boom een grotere kans heeft op ziektes of soms helemaal moet verdwijnen.

De beschikbare ruimte onder de grond is schaars. Dit is dan ook vaak de reden dat er niet direct een boom teruggeplant kan worden. Als voorbeeld is hieronder de situatie in de Parkstraat te zien. In de groenstroken stonden bomen. Met de kennis van nu, vinden we dat er niet voldoende ruimte is om een boom te planten, ten opzichte van keuzes die in het verleden wel gemaakt zijn.

Het is van belang dat bij de (her)inrichting van straten rekening gehouden wordt met voldoende ruimte voor bomen, zodat er ook bomen kunnen groeien met een goede toekomstverwachting. Een herplant wordt bijvoorbeeld mogelijk tijdens grotere werkzaamheden zoals het vervangen van het riool of herstraten van een volledige straat. Zo kan, naast het inrichten van een goede groeiplaats ook gekeken worden naar de ligging van kabels en leidingen.

Vraag 11: Bent u het met ons eens dat wanneer een groter perceel kaal wordt gekapt, zo'n gebied wordt gevlakt en wordt ingezaaid met gras totdat duidelijk is wat er verder mee gaat gebeuren?

Antwoord: Dit is per situatie verschillend. Het kan bijvoorbeeld ook wenselijk zijn om geen gras te zaaien maar een zogenoemde 'groenbemester'. Deze vaak eenjarige planten zorgen voor een goede bodemstructuur, waardoor de daarna blijvende planten een voordeel hebben. Er kan ook gekozen worden voor een wat bloemrijker mengsel om tijdelijk insecten te helpen met voedsel. Alles is afhankelijk van de lokale omstandigheden zoals vocht, tijdstip en doorlooptijd van herplant. Het is dus lastig hier een eenduidig antwoord op te geven.

Den Helder, 22 april 2025.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en Wethouders van Den Helder,

J.A. (Jan) de Boer MSc.
burgemeester

A stylized, abstract signature in black ink, consisting of several overlapping loops and lines.

K. (Koen) van Veen
secretaris

A signature in black ink, featuring a large, bold, stylized 'K' followed by a horizontal line and a small flourish.